

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROCNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Spoznavaj se sam!

I.

Spoznanje samega sebe je prvi korak k popolnjenju in zboljšanju. Ta resnica, ki ne velja samo za posameznike marveč tudi za narode, in pa srčna želja, da bi enkrat prijaznejše solnce zasijalo narodu mojemu, me je privedlo do tega, da podam naslednje vrstice slovenski javnosti.

Namen jim je, saj nekoliko pripomoči do tega, da Slovenci svoj položaj vsaj v nekaterih ozirih natančneje spoznajo in po tem spoznanju uravnajo vse svoje javno in zasebno delovanje.

V prvi vrsti je sestavek namenjen slovenski mladini vseh slojev, bodoči generaciji, koja mora dobro poznati domače razmere, ako hoče pametno in uspešno zastaviti svoje delo.

Prepričan sem, gospod urednik, da se ne bode te z vsem strinjali, kar sem napisal in kako sem napisal. Vseeno vas prosim, ne spreminjajte in ne kritikujte med tiskom preveč. Pustite mi svobodno besedo, kakor mi vre iz srca, morebiti najde spet pot v katero mlado sree.

Preidem neposredno k stvari sami.

Slovensko šolstvo in šolstvo na Slovenskem.

(Pregled.)

Ravnotako neugodne, kakor je položaj Slovencev glede veljave našega jezika v vsem javnem življenju, so naše, t. j. slovenske šolske razmere. Meni sicer ni mogoče povedati vse resnice, a potrudil sem se pošteno, da povem le-to, kar je resnično.

Glede vprašanja slovenskega vseučilišča ima vse najvažnejše podatke „Vseučiliški zbornik“, knjiga, katero slovensko razumnštvo vse premalo bere. V tem oziru so Slovenci nekdanj že nekaj imeli, danes nimamo ničesar; še iz vseučiliških avl v Gradu in na Dunaju so vrgli naš jezik pred kratkem!

Srednje šole, t. j. gimnazije in realke, nimamo slovenske nobene; edini narod na Avstrijskem, ki preseza število eden in pol milijona, a nima niti ene srednje šole v svojem jeziku. Da se krivičnost tega našega položaja še bolj razvidi, naj navedem nekaj števk:

Po zadnjem ljudskem štetju l. 1900. so našli na Avstrijskem 9,168 000 Nemcev, 5,960 000 Čehov, 1,193 000 Slovencev, 727 000 Lahov, 711 000 Hrvatov in Srbov. Srednjih šol pa je na Avstrijskem 375, in sicer 244 gimnazij, in reálnih gimnazij ter 131 realk. Od teh je 121

gimnazij in 61 realk nemških, 52 gimnazij in 41 realk čeških, 6 gimn. in 4 realke laške, 5 gimnazij in 1 realka hrvaška, — toda slovenske niti ene ne gimnazije, ne realke.* (Tisto, kar v politiki dela zgago kot celjska slovenska gimnazija, je neko revno obočje ter ranžira v statistiki med utrakvističnimi gimnazijami, kakor tudi mariborska in vse kranjske [le kočevska menda ne?!].)

Da, slovensko ljudstvo razvidi, kako med Nemci in Čehi raste potreba po višji izobrazbi, in kako se vzporedno s to množe srednje šole, naj še navedem, da je v ministerijalni statistiki v šolskem l. 1903./4. bilo 116 nemških in 51 čeških gimnazij, ter 69 nemških in 37 čeških realk izkazanih. — To je velikanski napredek v treh letih! — Slovenci pa kakor da bi bili prikovani na eno torišče! Naše šolstvo se ne gane za korak naprej, marveč postaja kot slovensko šolstvo še skoro slabše. Dokaz za to naslednja izvajanja.

Kot vir za naslednje podatke o učiteljskih in strokovnih šolah po Slovenskem sem porabil knjigo: „Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Oesterreich.“ XVI. Jahrgang 1903.

Učiteljska se nahajajo v Mariboru in Celovcu z nemškim učnim jezikom, v Ljubljani, v Kopru in v Gorici z nemško-slovenskim učnim jezikom; a tudi na teh je, kolikor so meni razmere znane, uredba takšna, da se tudi ta tri učiteljska smejo imenovati nemška, kajti slovenščini je prostor odkazan takorekoč za vrati.** In resnica ostane, da se učitelji, ki imajo vzgojevati slovensko dečo, po vsem Slovenskem vzgajajo nemški! — In mnogo predmetov, katere potem morajo po ljudskih šolah učiti slovenski, se sami slovenski nikdar niti učili niso! — Ali je možno izmisliti še bolj neumno uredbo učiteljske? — Kakšne pa morajo biti posledice temu?

O tem sedaj ne bomo razpravljali. — Le-to rečemo: žalostno je za Slovence, da je tako, a še žalostnejše in nevarnejše za naš narodni obstanek je to, da slovensko razumnštvo vseh stanov do zadnjega časa ni še napravilo niti enega resnega poskusa, te razmere popraviti.

*) Glej knjigo: Dr. I. v. Twardowski: „Statistische Daten über Oesterreich“, 1902 str. 40 in 49.

**) Prosi se, da se v enem ali drugem ali pa v večih tudi med ljudstvom razširjenih naših listov uredba vseh učiteljskih temeljito in natančno resnično popiše. Slovenski narod ima pravico izvedeti, kakšni so zavodi, na katerih se mu šolajo njegovi učitelji. Da, mi imamo celo dolžnost, se pobrigati za to, da to izvemo!

za kar ima zakonito vso pravico, naravno pa kot slovensko razumnštvo najsvetejšo dolžnost.

Ali mar ono teh naših razmer ne pozna? Sicer bi to bilo neopravičljivo, a pri večini ni mogoče. Radi tega jih popisujte, slovenski listi! — Spoznavajmo se sami, in ako je še v nas kaj zdravega jedra, napredek potem ne bode izostal.

Za učiteljski naj koj uvrstim kot vzgojevališče „Mestno višjo deklško šolo v Ljubljani“, na kateri je učni jezik za večino predmetov slovenski, le za nemščino in zgodovino je nemški. — Torej tudi ta šola je v jezikovnem oziru lisasta. Tudi tukaj se naši „radikalni“ krogi boje dejanjskega izvršenja načela: vsi predmeti se morajo učiti v materinščini, sicer pa se tujih jezikov, v prvi vrsti nemščine, naj uče, kolikor le mogoče! — Za Slovence v drugih pokrajinah ni več nobenega višjega učnega zavoda za dekleta; a za Nemke ozir. za Italijanke obstoje povsod.

(Sledi.)

Kdo imej lovsko pravico?

Ob bližajočih se volitvah dela vsaka stranka svojim volilcem polno zlatih obljub, ker je tako že navada in deloma tudi potreba: saj se da res tega ali onega omamiti samo z nekaj obljubami. Ali vse te stranke preseza v zadnjem času S. L. S.

Kako skrajno demagoški so naši klerikalni krogi, da jim je za agitacijo dobra vsaka, še tako nepreudarna obljuba in terjatev — to naj dokažejo sledeče vrste.

„Smrt zajcu“ je postala v njih glasilu stalna rubrika, kjer se grozi vsem lovskim najemnikom, da se jim odvzame pravico do lova in naj lovi vsak kmet, kar hoče, ne da bi moral dobiti v to posebno dovoljenje. Pisatelj teh vrst ni lovec — niti puške nabasati ne zna — torej izvirajo te vrstice zgolj iz interesa do stvari same.

Način, kako pridigujejo klerikalci smrt zajcu, je jako zapeljiv in z enim udarcem naj ste ubiti dve muhi na enkrat: kmet hodi svobodno na lov, tebi „liberalni“ lovski najemnik pa je enkrat za vselej prepovedano, laziti za divjačino. Značilno je namreč, da je porabila S. L. S. celo zajca kot bojno sredstvo proti mestjanom, ki jih stavlja kmetom kot svoje največje socialne nasprotnike.

Dejali smo, da je ta boj zajcu s strani S. L. S. zelo zapeljiv, kajti na prvi pogled je res videti, kakor da se godi z lovsko pravico kmetu neizmerna škoda in krivica.

In kadar so pozno v noč odšli, je vstal izmučeno izza mize, stegnil roke na kvišku in zazdehal.

„Hvala Bogu! — Dolgčas je bilo!“

V.

Stari in mladi Mirtič sta odšla po trgovini, oblačen dan je bil zunaj, Berta je hodila po svoji sobi, ko je prišlo troje žensk, prisluskovalo nekaj časa zunaj pred vratmi in nato plaho trkalo.

„Vstopite!“ — je zaklicala Berta moško in potem so se odprle počasi duri in v sobo je stopila najprej visoka in koščena žena. Roke je imela gole do komolcev, zarjavele in žuljave, lasje so bili temnorjavi in so gledali neurejeni izpod ohlapno privezane stare rute, obraz je bil dolg in trd, oči velike in vodene, usta široka in brez izraza, a krilo je viselo na levi strani visoko nad gležnji, na desni pa se je dotikalo skoro tal. Tista, ki je prišla za njo, je bila manjša, a tudi njen obraz je bil top, oči velike in vodene, ustne blede in brez izraza in obleka raztrgana in umazana. Na nogah je imela stare moške čevlje z nakvišku prikripljenimi konicami. Tretja, ki je vstopila, je bila bosa. Njene noge so bile velike, a vse opraskane od kamenja in trnja. V naročju je držala dete, ki je imelo velike zlate lase in modre, nenavadno čiste oči.

Berta jim je stopila nasproti in jih vprašala po vzroku prihoda. V tistem hipu je zajokala zadnja žena, ki je stala bosonoga ob durih, in tudi dete v njenem naročju je zajokalo.

LISTEK.

Tuji dom.

Novela. — Spisal M. R. P.

(Dalje.)

Kadar je več pil, se jih je spominjal. Rekel je, da so minili brez sreče in da ni v njih ničesar, kar bi moglo koga zanimati. Dosegel ni nikoli tistega, česar je želel, in zato je poteklo vse, vse tiste pomladi in poletja, vsi lepi večeri in lepe noči, tako na skrivaj, da jih sam ni opazil. Neko jutro je videl v zrcalu, da ima plešo vrh glave, da so lasje sivi, brki prepredeni s sivimi nitmi, in da so legle po obrazu gube.

Pripovedoval je tudi, da se je bil nekoč zaljubil. Za neko visoko damo s črnimi lasmi je hodil, a ko jo je ogovoril, mu je odvrnila, da je omožena. To se je bilo dogodilo na nekem letovišču.

Njegova sestra Ana je bila navadna ženska in starejša od njega. O sebi ni govorila nikoli drugega kakor to, da je imela v svojih mladih letih krasen sopran, in da je mislila svoj čas vstopiti v gledališče. A ko so ji potem orisali vse tisto gledališko življenje, se je premislila.

Posebnost njena je bila to, da je bila njena najintimnejša prijateljica polovico mlajša učiteljica Lina. Ta

je bila zelo lepa in visoka gospodična. Lase je imela temnorjave in velike, počesane čez sredo in zaokrožene ob početku čela in po sencih nazaj nad ušesi. Oči so bile velike in temnorjave, in njihov pogled je bil nenavadno globok. Ves nekoliko zarjaveli obraz je vplival nekako mehko, a vzbujal obenem toliko pozornosti, da se je bil zaljubil vanjo svoj čas neki poet.

O njem je pogostokrat pripovedovala, da je čuden človek. I o sebi je trdila, da ga je imela nekoč rada in mu je pisala zaljubljena pisma. A prišlo je vse tako čudno, in naposled sta se raztrgala čisto nenadoma. Pravila je, da pride še včasih na počitnice v trg, kjer ona slušbuje, a da je mrzel in ves izpremenjen.

„Menda živi preveč“ — je rekla ob takih prilikah in nato vselej patetično vzdihnila: „Bože moj, vsega so mi izpridili!“

Ti ljudje so se sešli včasih v Bertini sobi, kjer je stal klavir. Ostali so skupaj vselej pozno v noč; Berta se je počutila v njihovi sredi zelo dobro, a njen mož se je navadno dolgočasil.

Govorili so o literaturi, o slikarstvu, kiparstvu, o umetnosti sploh in se naposled potopili vsak v svoje misli. Ko je bilo tako vse tiho, je vstal rahlo, ne da bi ga kdo nato domislil, odvetnik Kimež, šel po prstih do klavirja, in sedel in igral. Stari Mirtič je ob taki priliki navadno odšel brez slovesa, a mladi je ostal in se dolgočasil.

Toda oglejmo si stvar prav nepristranski, tako da niti svojega mnenja o tem ne izrekamo, prepusté to razsodnosti svojih čitateljev.

V prvih časih je bil lov z vojevanjem tesno združen. Orožje, ki je je rabil človek na lovu, mu je služilo tudi pri bojevanju. Človek je hodil na lov, ker mu je nudil ta obilo živeža. Čim pa se je človek pričel pečati z obdelovanjem zemlje, je tudi lov mnogo izgubil na svojem prvotnem pomenu, tako, da je postajal, čim bolj je pripadalo bojevanje plemstvu, vedno bolj šport tega plemstva.

Na lov niso hodili ljudje več vsled nujne potrebe, ampak v svojo zabavo. Lov je postal tekom stoletij izključna pravica gotovega stanu; kdor ni pripadal plemskemu stanu, tudi ni smel hoditi na lov. Vemo iz zgodovine, kako so izrabljali ti graščaki to s silo prisvojeno si pravico: ob velikih lovih so morali vsi kmetje na noge kot priganjači; divjačine ni smel ubiti nihče, pa tudi če jo je dobil sredi svoje njive. Tedaj so bili še povsod veliki gozdi in divje živali je bilo več kot mnogo: zato nam je lahko umljiva velika škoda, ki so jo imeli kmetje od divjačine. Močna divjačina se drži samo v prostranih šumah: zato je bilo kmetom prepovedano sekati gozdove, in ker drugače ni bilo mogoče dobiti nove za obdelovanje primerne zemlje, je imel kmet vsled izgube lovske pravice dvojno škodo.

Ob velikih kmetijskih puntih v šestnajstem stoletju proti brezmejnemu odiranju po graščakih, je bila ena terjatev tudi zaradi lovske pravice. Nemški kmetje so izdali leta 1525 dvanajst svojih zahtev, izmed katerih je govorila četrta tako: Zum*) vierten ist bisher im Brauch gewesen, dass kein armer Mann Gewalt gehabt hat, das Wildpret, Geflügel oder Fische im fließenden Wasser zu fangen, was uns ganz unziemlich und unbrüderlich dünkt und dem Worte Gottes nicht gemäss. Auch hegt in etlichen Orten die Obrigkeit das Wild uns zum Trutz und mächtigem Schaden, weil wir leiden müssen, dass uns das Unsere, was Gott dem Menschen zu Nutze hat wachsen lassen, die unvernünftigen Tiere zu Unnutz verfressen, und wir sollen dazu stillschweigen, was wider Gott und Nächsten ist.“

Kmetje so bili seveda poraženi v vojski in godilo se jim je po puntu še slabše kot prej. Šele s francosko revolucijo so se razmere za kmeta pričele zboljševati. Najprej so bili svobodni na Francoskem. Na Nemškem pa je v državnem zboru še pred nekaj desetletji predlagala pruska junkerska zlahta, naj se kmet prisili, da polaga zajcu ob hudem mrazu — repo!

Z revolucijo leta 1848 pa lahko rečemo, da se je pričelo tudi za kmeta povsem drugačno življenje. Ni moral več opravljati tlake, nič več ni moral nositi graščaku desetine. Izmed obilnih predprav plemstva je padla tudi predprava lova.

Lovska pravica je postala last vsake občine: postala je vir rednih občinskih dohodkov. V občini, katere lov nese 2000 kron (n. pr. Žirovnica na Gorenjskem), je tudi za 2000 K na leto manj občinskih doklad. Mnogo je seveda še servilnosti, skuša se ugoditi raznim graščakom, na dražbah se gode včasih nerednosti v prid ljubljencu raznih županov ali župnikov, lovi se oddajajo včasih za res sramotno nizko ceno, ali kriva je temu nepoučenost dotičnih krogov.

Pisatelju je v spominu boj za lovsko pravico med bogatim knežjim graščakom in priprostim kmetom. Kmet in knez sta dražila lov za stotine in stotine — ali dokler

*) „Četrtriš: bilo je do sedaj navada, da ni smel nihče ubožnik uloviti kako žival, bodisi divjačino v gozdu ali ribo v vodi, kar se nam zdi docela neprimerno in nebratski in ne odgovarja božji besedi. Tudi vzdržuje v nekaterih krajih gosposka divjačina nam v klijubovanju in veliko škodo, ker nam nerazumna žival pokončuje, kar je dal Bog rasti človeku v prid. In mi naj pri tem še molčimo, kar je vendar storjeno proti Bogu in proti bližnjemu.“

„Kaj se je pripetilo?“ — je vprašala Berta, vzela z mize slaščico in jo ponudila jokajočemu otroku. Dete se je hipoma potolazilo, stisnilo slaščico tesno k sebi in se potem nasmejalo s solzami na licih. Nato je pričela govoriti prva žena s težkim in nekako napornim glasom:

„Naši možje so delavci“ — je rekla — „delavci pri vas, družine imajo, nas, žene in nepreskrbljene majhne otroke. Iz službe so jih zapodili in zdaj so brez zaslužka. Od česa naj živimo, kaj naj gremo živiti v zemljo?“

Potem je nadaljevala druga žena, ki je stala poleg s tišjim, a dosti žalostnejšim glasom:

„Spodaj smo bile“ — je pravila — „spodaj v pisarni in so nas odpodili. Kakor žival so nas odpodili. Potem je nas pripeljala sem stara žeska.“

Tista, ki je stala bosa pri vratih, je padla mahoma na kolena in dvignila dete visoko, ki ga je držala v naročju. Otrok je mahal po zraku z rokami in nogami in pričel na ves glas jokati.

„Zaradi otrok se usmilite“ — je govorila z jokajočim glasom — „zaradi nedolžnih otrok, da ne pomrjo od lakote!“

V Berti se je zbudilo veliko sočutje, vzela je dete v naročje in napolnila vse njegovo umazano krilce s slaščicami. Nato je dala vsaki izmed žen srebrn denar in odšla potem z njimi v pisarno. Tam je velela majhnemu plešastemu človeku, ki je stal za bližnjim pultom in pisal, naj

se ni postavil ta kmet pogumno na noge, toliko časa je dobival knez od občine lov, ki je vreden več tisoč, za nekaj letnih goldinarjev. Kdo je bil kriv? Možje, ki so načelovali občini, ker niso znali izzvati niti najmanjše dražbe. In ko se je uprl ta kmet tej sramotno nizki knežji namemščini lova, kaj se je zgodilo? Župnik, ki je bil včasih pri knezu povabljen, se je dvignil sam proti temu kmet-skemu posestniku in naščuval i ostalo vas nanj.***) In dasi je bilo znano, če dobi lov imenovani kmet, da dā lovsko pravico vsakomur na prosto, vendar je šla v resnici vsa vas proti njemu, ker je kljuboval knezu, ki ga zagovarjajo vendar sami gospod župnik!

Spominjamo se drugega primera. Nekje na Dolenjskem je oddajala občina lov za nekaj desetakov, kar je bilo z ozirom na lepi revir vsekakor silno nizko. Vendar občinski možje si niso znali pomagati. Slučaj je hotel, da je zvedela o tem neka pravcata lovska družba v Ljubljani. Domenili so se in poslali enega iz svoje srede na dražbo samo vsled tega, ker se jim je zdelo za malo, da bi puščali najemniku ta lov le za nekaj tolarjev na leto. In res se je na dražbi doseglo, da prejema občina zdaj že kakih 7—8 let nekaj nad dvesto kron na leto več najemnine. Na Dovjem na Gorenjskem imajo enega najlepših lovov na celem Kranjskem, a občinski odbor se dosedaj ni pobrigal, da bi ga oddali za primerno ceno, ampak so ga oddajali leto za letom za naravnost slepo najemščino v zakup. In tudi sedaj smo čitali v časopisih, da je oddala dovska občina ta lov za nadaljnjih 10 let staremu najemniku za letnih 1200 kron, če tudi je jasno, da se je lahko dobilo več, ako bi se poslušalo glas občinske manjšine.

Ako so danes v mnogih občinah glede lovske pravice še nezdrave razmere ali naziranja, je temu krivo pač dejstvo, da se doslej od nikoder ni skrbelo, poučiti dotične kroge, kaj se pravi zdrava občinska politika. Če se zdi kmetom, da imajo od divjačine škodo, oziroma da je dobiček, ki ga nese občini oddaja lovske pravice manjši nego škoda, ki jo povzroči divjačina, saj kupijo lov lahko sami. Najvišji ponudnik dobi lov; torej ni lovska pravica nikaka predprava, in če imajo kmetje od zakupa lovske pravice več škode kakor koristi, je ni sile na svetu, da bi dobil lov kdo drug v roke, kakor kmet sam, ker v tem slučaju je treba staviti samo primerno ponudbo.

Zakon z dne 19. maja 1889 veljaven za vojvodino Kranjsko — vzamemo eno deželo kot primer — določa, da mora vsak najemnik lova, t. j. vsakdo, ki je upravičen izvrševati lov, povrniti škodo, ki jo naredi pri izvrševanju lova on sam, njegovi lovski gostje in pomožno oboje, kakor tudi pri lovu uporabljeni lovski psi in pa vso škodo divjačine, ako se ne dokaže, da je nastala škoda vsled tega, ker je opustil oškodovanec na dotičnem kraju obične naprave, s katerimi se dober gospodar pred škodo navadno zavaruje. A večina naših kmetov o teh postavah niti ne ve, da obstoje, ker se le redkokdaj kdo zglaša. Lovska družba, ki je imela svoj čas mnogo let v zakupu Device Marijepoljski lov pri Ljubljani, ni plačala niti vinarja kake odškodnine, ker se izmed kmetov nihče ni kdaj zglašil za odškodnino. Kje leži torej krivda? Ker se samo kriči „smrt zajcu“, a se kmeta noče, oz. ne zna poučiti, kako naj se poslužuje svojih pravic. Seveda: zabavljanje ima za-se vedno nekaj popularnosti, ponk pa je navadno dolgočasen...

Dandanes je lovska pravica prosta samo v kulturno nižje stoječih deželah, kjer se nahajajo neizmerni gozdovi in planjave brez kakih naselb. Tako gotove dežele v Rusiji, v Kanadi v Severni Ameriki, Kavkazu itd. V Kanadi se nahajajo samo posebne kontrolne štacije, nekake faktorije, kjer morajo oddati kanadski lovci kože cobelov, severnih

**) V slučaju kake polemike so podrobnosti na rapologo.

Pis.

lisic in še nekaterih drugih zveri proti primerni odškodnini, a dobe tod tudi razne priprave in pripomočke za uspešnejši lov.

V vseh kulturno višje stoječih deželah pa donša zakup lovske pravice vsakoletnih denarnih dohodkov. Kmetje v lastnem interesu bi se morali dvigniti proti splošnosti lovske pravice. In to iz dveh vzrokov.

Prvič, ker bi bila v nekaj letih vsa divjačina pokončana in istočasno pokopani tudi milijoni in milijoni goldinarjev, ki jih vrže zakup lovske pravice. Ker računati ne smemo samo enega leta, zakaj lov na Slovenskem nese vsako leto mnogo tisočakov. Torej imajo občine zagotovljene že v naprej redne letne dohodke, kar koristi neposredno kmetu, ker so doklade toliko nižje. Drugič pa je statistično dokazano v Nemčiji, da vse kmetije ondi, kjer se kmet peča intenzivno z lovom javno ali na skrivnem, zelo in redno nazadujejo. To nam bo popolnoma umljivo, če malo pomislimo, kako huda je lovska strast. Po prijaznih obvestilih raznih gg. lovecev in posestnikov nam je mogoče navesti več primerov: v ljubljanski okolici je podedoval mlad fant po materi lepo posest, a je zemljo zanemarjal, ker je stikal vedno za divjačino. Ko je dosegel starost 30 let, je odsedel 3 leta ječe zaradi dokazane lovske tatvine in 5 let zaradi prestopkov, ki so bili z lovom v neposredni zvezi, kakor razžaljenje orožnikov itd. Svojo dedščino je popolnoma uničil. — Premožen posestnik na Gorenjskem, lastnik enonadstropne hiše, ki se je pečal mnogo z voznino, kar mu je dajalo lepe zaslužke, oče večje rodbine, je zanemarjal ves svoj dom, ker se je z vso strastjo udajal lovu. — Seveda imamo tudi več žalostnih primerov posledice lovske strasti pri lovskih najemnikih samih.

Kdo imej torej lovsko pravico?

Politični pregled.

Nagodbena pogajanja.

Včeraj na torek so se pričela na Dunaju zopet nadaljna nagodbena pogajanja, ki so bila zdaj nekaj tednov prekinjena vsled velikonočnih praznikov.

Ogrski listi pišejo vsi od prvega do zadnjega, da morajo priti pogajanja to pot na vsak način do kakega pozitivnega rezultata. Ta naglica, ki jo zahtevajo sedaj ogrski listi se nam zdi umljiva: boje se, da se snide prej nova avstrijska zbornica, ki bi bila še manj popustljiva kakor so naši ministri. Parlament izvoljen po ljudski volji ne bi namreč mogel podpisati Ogrom nobene koncesije, nobene ugodnosti, katere bi tudi totranska polovica ne uživala. Ali pošteno razmerje — ali ničesar. In tega se Ogri boje po vsej pravici.

Glasiło Košutovec „Budapest“ pravi, da morajo dobiti sedanji ogrski ministri tudi garancije, da se po letu 1817. ustanove dejanski ob meji med obema polovicama carinski koli. Torej čez 10 let ni misliti na nobeno edinstvo — čemu bi plačevali dotlej to edinstvo s koncesijami Ogrom?

Če ni mogoča dolgoletna nagodbena pogodba je mnogo bolje, da zapro že danes mejo. Da bi plačevali še v nadalje k skupnim stroškom mnogo več nego nam gre? To se pravi delati samemu sebi v škodo. Ako se je godilo doslej tako — se v bodoče ne sme.

Nam se sicer ne zdi, da mora že sedanja konferenca, o kateri pravijo, da se ne raztegne preko sobote, prinesiti kako posebno jasnost v tem vprašanju: Avstrijem resnično ni toliko ležeče na naglici.

Narodnosti na Ogrskem in Velika Ogrska.

Na Ogrskem je nemadžarskih narodnosti mnogo več nego Madžarov, vendar je vsa oblast in moč v rokah slednjih. Ti delajo s Slovaki, Hrvati, Srbi, Rumuni in Nemci kar jim drago.

Že neštetokrat so se dvignili narodni poslanci v budapeškem parlamentu proti takemu brezobzirnemu in nasilnemu raznarodovanju s strani Madžarov, ali njihov vsaka beseda je zaman. Pri vsaki hujši obtožbi zakriči vsa večina tako, da besede narodnih poslancev ni umeti. Ako to ne zadostuje, odvzame predsednik narodnostnim zastopnikom kar na kratko besedo, češ, da ne govore k stvari; da greše proti državnoosnovnim postavam; da tako ni dovoljeno govoriti v javnem zastopstvu itd.

Nedavno je zatrla madžarska vlada vse slovaške gimnazije, zdaj je ustvarila tako učiteljsko predlogo, ki pomenja naravnost umor vseh učiteljev, ki niso Madžari ali ki nočejo delati v madžarskem zmislju. Poslanci Srbov, Nemcev, Rumunov itd. so sicer odločno protestovali proti temu zakonu, češ, da je sedanja vlada prehodna in da ima vpejljati samo splošno in enako volilno pravico, ne pa tako dalekosežnih naredeb, ali kaj hoče komaj 30 mož proti nekaj stotinam? Večina stori, kar hoče in narodnosti Madžari prav nič ne poznajo.

Zasledujejo očiten namen. Košutovci sanjajo samo o Veliki Ogrski, ki bi obsežala današnje dežele Ogrske, Hrvatsko, Slavonijo, Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Madžari, katerih je vseh komaj 7 milijonov, bi radi gospodovali nad približno trikrat tolikim številom Hrvatov, Srbov, Slovakov, Rumunov in Nemcev. Da bi prepričali

vzprejme nazaj v delo može navzočih žen. Mož je pogledal iznad pulta, njegov ploščati obraz je izražal začudenje, rame so se zganile in ustnice namrdnile.

„Gospodar Peter Mirtič bi ne bil tega storil, ampak kakor rečete gospa, tako bom napravil. Natančno tako, zakaj zvest služabnik sem.“

Potem je vzel v roke debelo knjigo, kjer so stala po vrsti napisana imena delavcev, in se obrnil proti ženskam, ki so se stiskale k durim:

„Kako se pišejo vaši možje?“ — je vprašal in potem ponavljal za njimi: „Jernej Hudoklin, Matija Cepec, in Anton Bregovina. Jutri naj pridejo na redno delo!“ — je dostavil in nato so odšle ženske za Berto iz pisarne. Zunaj so stopile tesno k njej, skušale poljubiti njene roke in tista, ki je imela seboj otroka, je pokleknila in poljubila njeno krilo. Berta se je branila, stekla je po stopnicah gor in pogledala z vrha nazaj dol, kjer so stale revne žene in gledale za njo z rosnimi očmi.

Opoldne sta se pripeljala nato mož in tast, pripovedovala o trgovini, izpraševala po domačih novostih, in Berta je pravila slučaj o ženah, ki so jo obiskale tisto dopoldne.

„To je navadno!“ — je rekel tast. „Naši delavci pošiljajo svoje žene, da prosijo zanje. Za tak slučaj vrže nase najrazcapanejša cunje, da bi vzbudila tako več usmiljenja.“

(Sledi.)

tudi zunanji svet o svoji „pravični zahtevi“ napram Avstriji, pišejo seveda v angleške in ameriške časopise in revije sami voditelji, kakor Košut, Aponi itd., kakor da na celom Ogrskem ni drugega človeka nego Madžari.

V zadnjem času so sicer priznali prisiljeni vsled odkritij raznih drugih listov, da biva tudi pod krono sv. Štefana nekoliko drug jezik govorečih ljudi, a vsa poročila so tako zavita, kakor da so ti ljudje tudi Madžari, ki govore samo neko narečje. To mnenje vzbude v razmere nepoznavajočem tujcu s tem, da pravijo, da narodov na Ogrskem ni drugih nego madžarski, pač pa so plemena, ki govore še drug jezik. Narodnosti na Ogrskem ni druge nego madžarske: tako je klical Lajoš Košut že pred 65 leti in tako kličejo danes tudi Aponi, Andraš in drugi.

Zatiranje drugih narodov služi Madžarom le kot sredstvo za uresničenje svoje Velike Ogrske, ki bi sezala od severnih Karpat do črnogorske meje in Adrije! Vprašanje je, ako bo taka nasilstva mogoče še dolgo izvrševati.

Italijansko-nemški sestanek.

Italijanski zunanji minister Tittoni in nemški državni kancelar Bülow sta imela na velikonočni ponedeljek v malem mestecu Rapallo ob italijanski obali Ligurskega morja dve in pol uri dolg sestanek na štiri oči.

Taki sestanki niso pogosti, kajti vrše se navadno le tedaj, kadar se gre za strogo zaupna vprašanja. Zato tudi ni čuda, če je vzbudil ta sestanek povsod tako veliko pozornost.

Kaj si imata Italija in Nemčija povedati politično tako važnega in zaupnega, da je moral zelo bolehniti Tittoni v Rapallo? Vprašanje splošnega razoroženja, ki ga spravlja Anglija na dnevni red druge mirovne konferencije v Haagu, je bil baje glavni povod sestanka, ali vsaj oba državnika se tako delata, kakor da se je sukalo vse okrog tega. Toda odgovor na to vprašanje je zelo kratek in je zgolj interna zadeva vsake države za-se, ki druge države po svojih povodih in nagibih ne more nič brigati, se celo čuva kot strogo tajnost — da sta si oba zastopnika povedala, da ne soglašata z angleškim predlogom, gotovo ni bilo treba dveh ur in pol. Italijanski uradni komunike o tem sestanku pravi sam, da so se razmotrivala na njem vsa politična vprašanja, ki morejo zanimati zdaj politike in državnike in da vlada glede teh vprašanj med Italijo in Nemčijo popolno soglasje.

Lani so javljali časopisi, da namerava zasesti Anglija v slučaju kake nemško-francoske vojske vsa nemška velika pomorska mesta in izkrcati na Šlezvig-Holštanskem svoje čete. Gotovo so bile te vesti po senzaciji željnih časopisov zelo pretirane — kakor je sploh pretiranost znak vsakega žurnalista — ali bistvo trditve je bilo resnično: Anglija je izjavila, da o kaki invaziji v Nemčijo niti ne misli, a pod gotovimi pogoji bi pa v resnici prišla Franciji na pomoč. Res je danes Francija izmed vseh držav v Evropi najboljša prijateljica Anglije. In znano je o Franciji, da še vedno ni opustila svoje maščevalne misli glede Nemčije, ki ji je vzela po nesrečni vojski leta 1870. in 1871. tako dve lepi pokrajini kakor sta Alzacija in Lotrinska. Se hoče Nemčija zavarovati za ta slučaj s posebnimi konvencijami z Italijo?

V Italiji so nadalje trdno prepričani, da postanejo še astniki avstrijskega Primorja, predvsem Trsta in Dalmacije. Dalmatinski in tržaški Italijani verujejo v ta dogodek kakor v svojo smrt. Z druge strani se zopet zatrjuje, da sta Avstro-Ogrska in Anglija glede Trsta zavezani tako, da varuje Anglija to mesto Avstriji pod vsakim pogojem. Ministra Tittoni in Giolitti sta izjavila tudi, da Italija že zaradi tega ne sme pristati na razoroženje, ker se Avstro-Ogrska sistematično oborožuje in bi se utegnila njena mirovna naziranja izpremeniti. Res je, da se Avstrija v zadnjem času pridno giblje ob italijanski meji, a je storila s tem samo to, kar dela Italija že dvajset let. Pisatelj teh vrstic je videl lani na lastne oči, kako tik meje so se vršili lanski manevri italijanskih alpinov. V Avstriji menda žive duša ne misli na zopetno osvojitve Benečije ali Lombardije, torej je izgovor na avstrijsko oboroževanje samo pretveza za kake druge načrte in misli.

Nam se zdi, da je bilo jedro pogovora tega sestanka samo sledeče: za Nemčijo — Francija; za Italijo — Avstro-Ogrska.

Proračunska debata v Rusiji.

Proračunske debate vporabljajo poslanci kaj radi, da predložijo in obnove ob tej priliki vse svoje pritožbe proti vladi, ker končno je največje vprašanje za vsako vladno finančno vprašanje in ob taki priliki so ministri z odgovori in pojasnili kaj zelo postrežljivo, polni obljub za popboljšanje — saj se gre pridobiti si potrebno večino.

O takem teku proračunskih debat v zapadnih parlamentih smo že jako vajeni, zato jim tudi ne posvečamo niti posebne pozornosti niti posebne važnosti. Kajti poslanci rabijo čestokrat to priliko bolj nego ministri njih glasove. Saj se gre storiti se priljubljene pri volilcih. In ti zabavljanje proti vladi kaj hlastno povzijejo. Žal, da je to zabavljanje izvečine le navidezno.

Mnogo značilnejša in zato tudi resnejša je proračunska debata v ruski dumi. Finančni minister Kokovcov mora stopiti kaj mnogokrat, da se ubrani, hudih in obtežljivih

napadov s strani opozicije. Pomaga mu tudi ministrski predsednik Stalipin.

Bojazen, da nemerava vlada pri količkah ostrejem nastopu razpustiti dumo, bojazen pred zlimi dogodki, ki bi se vneli po takem koraku vlade po celi Rusiji, vežejo tudi poslancem zelo roke. Besede so previdne, očitana oprezna. Ali vzlic temu vlada v dumi neprestani nemir: vladno misleča desnica protestuje, podpira ministre proti očitkom z leve in sredine.

Ko je nastopil socialist Aleksinski in komaj je izpregovoril dve besedi, je nastal na desnici takoj velik šum in vpitje, ki je potihnilo šele po daljšem času. Aleksinski je dejal na to: „Ja znaju, što (da) nekotorim zdes (tukaj) neprijatno eto slušat. Mnje eto tože neprijatno zdes, v palatje narodnih predstavitelej govorjat o takih veščah (zadevah)... Neizprosno je v nadaljnjem govoru razgrinjal zagrinjalo, za katerim se skriva dumi predloženi proračun. Na podlagi statistike je dokazal, da izdaje proračun za vzdrževanje ječ in policije 5,2 % za narodno prosveto le 2,8 %. Primerjal je nadalje ruske izdatke z izdatki drugih držav. In našel je, da izdaje Rusija za narodno obrazovanje po 7,3 kopejk na dušo, Združene države Severoamerikanske pa 480 0 kopejk.

Potem se nam ni čuditi, ako se upirajo poslanci s tako silo, vreči vladni proračun, o katerem smo že zadnjič poročali, da je odvisev ves dohodek, t. j. obstoj države od davkov na žganje. Če bi ruski kmetje leto dni ne pili žganja, pa se ruska vlada ne more ganiti, ker ne bi imela zadostnih dohodkov.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Plemeniti nagibi.** Pod tem naslovom poroča ljubljanski dnevnik, ki ga ni treba imenovati, da smo trgovca Benedikta samo raditega napadli kot remškutarja, ker nam ni hotel dati svojega inserata. Temu nasproti omenimo, da se je dotičniku, ki se je prišel ponujati za nabavo inseratov za naš list, izrecno prepovedalo, nabirati inserate od nemških, nemškutarskih ali židovskih tvrdk. Kako je torej prišel do Benedikta, če je sploh prišel, nam je neumevno. Premotila ga je prejkone firma poslopja, v katerem ima Benedikt svojo trgovino: mestna hranilnica ljubljanska. Gotovo pa je, da niti upravnništvo in še manje uredništvo „Nove Dobe“ ni vedelo, da je nabiralec inseratov hodil tudi krog Benedikta. Danes tudi ne moremo še vedeti, ali se je to zgodilo prej, preden je prišla dotična vest o trgovcu Benediktu v naš list, ali morda pozneje. Gori omenjeni dnevnik torej kakih „neplemenitih nagibov“ drugod išče — zaman. Kar se Benedikta tiče, posnemamo iz dotičnega dopisa, ki nam je došel z dežele, da vzgaja Benedikt svoje otroke v strogo nemškem duhu, da se doma ne izpregovori slovenske besede, ter da sinovi Benediktovi napram vsemu slovenskemu očitno kažejo svojo mržnjo. Zato pa zagovorniku Benediktovega slovenstva gromoviti: Heil!

— **„Slovenski Narod“ contra župan Iv. Hribar.** V sobotni štev. očita „Sl. N.“ žup. Hribarju, da je vest, da je ponudil kandidaturu dr. Ravniharju, dementiral v kaj elastični obliki. V oklepaju dostavlja, da je naravo težko zatajiti. „Sl. N.“ je res zloben list, na eni strani hvali in priporoča kandidaturu Hribarjevo, na drugi strani ga pa zbada.

— **Liberalna stranka ni buržoazijska stranka,** tako je sklenil njen izvrševalni odbor. Da so to le lepe besede, smo vedeli v tistem hipu; izgovorjene so pač bile, ker stojimo pred volitvami. In že sobotni „Sl. Narod“ potrjuje naše domnevanje, ko priporoča kandidaturu Hribarjevo, češ, da bo edini slovenski meščanski poslanec ne le zastopnik mesta ljubljanskega, nego vsega slovenskega meščanstva in vse slovenske inteligence, da ima vse zmožnosti biti reprezentant vsega slovenskega meščanstva in branitelj meščanskih interesov v Slovenije ter obenem zastopnik kulturnih teženj, katerih nositelj je slovensko meščanstvo. Ta dopis je prišel iz izvrševalnega odbora liberalne stranke, kajti ni misliti, da bi „Slovenski Narod“ kot tak podpiral starega svojega neprijatelja Hribarja.

— **„Slovenski Narod“** od 8. t. m. se zavzema za kandidata dr. Dermoto, ker je baje odtrgala v bližini Kranjske Gore neka gospodična volilni oklic njegov. — Značilno pa je to, da je bila ta notica, ki izhaja gotovo iz pozorišča samega, poslana ravno „Narodu“. Morda ima dopisnik dr. Dermoto za liberalnega kandidata. Ali ni povedal, da je socialni demokrat?

— **„Rdečkasti Prapor“.** Kar je le pisanja zmožnih med sodrugi, morajo pomagati v uredništvu „Rdečega Praporja“, odkar je postal dnevnik. Pisava njegova popolnoma odgovarja tej mešani družbi. Tako se nek naiven začetnik, kateremu se pozna, da ima v prvi ali v drugič pero v rokah, v tonu „Slovenskega Naroda“ zaganja v naš list in njegovo stvarno kritiko takozvanega „socialno-demokratičnega“ shoda v Ljubljani. Ker je cela notica zgolj navadno zabavljanje, bi zaradi nje same gotovo ne izpregovorili besedice, če bi dotična „uredniška pridobitev“ ne storila predznosti in bi se ne podpisala z začetnicama I. C. Naj si bodo to pravi ali izmišljeni začetnici; na vsak

način pa gleda iz tega dejstva pod danimi razmerami očitven namen, obuditi v bralcu napačno mnenje, da je tisto budalost in surovost zapisal naš Cankar. Naj torej dotična oseba kar hitro pove svoje pravo in polno ime! — Čudno je le, da naš prvi pisatelj odločno ne protestuje proti taki zlorabi svoje osebe. Morda mu gospodje ne dajo svojega lista v roke!

— **Na ljubljanskem magistratu** (v posvetovalnici) so razgrnjeni volilni imeniki za državnoborske volitve v Ljubljani. Reklamacije je vložiti do včetrši 25. t. m. Za vsakega volilca je treba posebne reklamacije. Ako hočeš reklamovati volilca, ki ga ni v imeniku, moraš biti sam volilec ter moraš reklamaciji priložiti dokazila v dokaz, da je dotičnik volilec. Taka dokazila so rojstni in krstni list ter uradno potrdilo, da je dotičnik do 19. svečana t. l. bival že eno leto v Ljubljani. Reklamacije, ki niso tako opremljene, se zavrnejo a limine. Vpogled v volilni imenik je dovoljen dopoldne in popoldne, tudi si lahko delaš izpiske in zaznamke, v kolikor ne ovira to vpogleda drugim opravičencem.

— **Nemška predrznost v Ljubljani.** V nedeljo zvečer je pelo kakih sedem Nemcev v kavarni „Prešeren“ pesem, za nas Slovence skrajno izzivajočo. V slovenski Ljubljani v slovenski kavarni so se pele besede: „Vom Belte bis zum Adriastrand, ein Heil dem deutschen Vaterland“ (= od baltiskega morja do adrijske obale heil nemški domovini). Kar je pa najbolj žalostno in najostrejša obsodba vredno je to, da so slovenski gostje mirno poslušali to izzivanje. Le eden je vstal in pozval Nemce, naj nehajo. Ker tega niso hoteli, je prišlo do prepira — en sam proti sedmorici, drugi Slovenci pa se niso zmenili za to. Občudujemo debelo kožo teh filistrskih duš. V ostalem pa si je treba zapomniti tudi to, da dovoli tako nesramno izzivanje svojih slovenskih gostov in Slovencev sploh slovenski gospodar slovenske kavarne „Prešeren“. Nikakor ne moremo pripustiti, da ima kavarna, kjer se tako nečuvno izzivajo Slovenci, ime našega največjega pesnika. Zahtevamo, naj se odstrani takoj to za nas sveto ime. Nadomestite ga s pangermanskim imenom „Bismarck“, da se bo že zunaj videbalo, da tja ne sme noben Slovenec; kadar ne bo nobenega naših več tam, potem naj pojo pri zaprtih vratih kolikor hočejo in kar hočejo. Potem bomo vsaj vsi vedeli, da je ta kavarna podružnica „Kasine“.

— **Bismarck in slovenski gostilničar.** Znano je, da je bil Bismarck eden največjih Nemcev in sovražnikov Slovanov. Zato se tudi razobešanje podobe tega moža ne more smatrati drugače nego javno izzivanje. Ali glej! Slovenski gostilničar blizu Ljubljane je obesil celo v gostilno podobo tega moža. Ko so ga slovenski listi na to opozorili, se je pričel pa celo bahati, da ima Bismarka za reklamo! Tako spoštovanje ima mož do svojih slovenskih gostov in toliko narodne zavednosti! Tudi se mu bo taka reklama prokleto slabo izplačala, kajti slovenski gostje gotovo ne pojdejo v to gostilno.

— **Prezidava ljubljanskega kolodvora.** Železniško ministrstvo je odobrilo predloženi načrt Južne železnice o preosnovi ljubljanskega kolodvora. Naročilo je kranjski deželni vladi, da izvede politični obhod in pa razlastitev potrebnih zemljišč. Dne 10. t. m. se pa vrše v železniškem ministrstvu razgovori med zastopniki Južne železnice in ljubljanske občine o prispevanju občine k stroškom glede na napravo podzemeljske ceste.

— **Dan volitve — prost dan.** Dan volitve sicer ni uradno prost dan, tudi vedno ne odpade na tak dan pouk, vendar smo čitali, da so se izjavili zastopniki vlade, naj se nikomur ne krati pravice, udeležiti se volitve in za ta čas ostaviti šolo ali urad.

— **Odvetniški in notarski uradniki.** Na binkošno nedeljo, dne 19. maja t. l. se vrši dopoldne ob 10. uri v „Narodnem domu“ v Ljubljani velik shod jugoslovanskih odvetniških in notarskih uradnikov s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav (tovariš Janez Bovha iz Celja). 2. Poročilo delegata o izidu in sklepih skupščine odvetniških in notarskih uradnikov o Veliki noči 31. marca in 1. aprila t. l. na Dunaju (tovariš Josip Christof iz Ljubljane). 3. Osnovanje zveze jugoslovanskih odvetniških in notarskih uradnikov (organizator Fran Topolčič iz Zagreba). 4. Gmotno in socialno stanje odvetniških in notarskih uradnikov a) plače in službene odpovedi, b) nedeljski počitek in dopust (dr. Ljudevit Stiker iz Celja in tovariš Bihard Tavčar iz Ljubljane). 5. Ustanovitev podružnice državne zavarovalnice zasebnih uradnikov v Ljubljani za vse slovenske dežele in pokrajine (tovariš Avgust Petrič iz Ljubljane). 6. Ustanovitev lastnega pogrebnege zaklada (tovariš Dragotin Gilčvert iz Gorice). 7. Služajnosti. Po končanem dnevnem redu vrši se koncert s petjem in srečolovom, pri katerem sodeluje ljubljanska društvena godba, ljubljanski in hrvaški pevski zbor in tamburaši, organizacija dnevnika i pisara iz Zagreba. Namerava se tudi prirediti skupni obed ob znižanih cenah, vsled česar se vsi p. t. jugoslovanski odvetniški in notarski uradniki, kateri se mislijo udeležiti shoda, koncerta in skupnega obeda, naprosijo, da to naznanijo najpozneje do 1. majnika t. l. tovarišu Josipu Christofu odvet. sollicitatorju v Ljubljani, ter izjavijo, ali želijo brezplačno prenočišče.

— **Kaj se godi v Domžalah.** V Kamničanu čitamo, da so se domžalski veteranci udeležili velikonočne procesije z zastavo v vsenemških barvah, slovenske trobojne trakove, ki so jih dobili na neki slavnosti, so pa pustili doma. To je zavednost! Pred dvema letoma so vlačili Nemci Slovence zaradi demonstracije proti frankfurtricam pred sodnijo, danes se pa sami postavijo v vrsto za nemško zastavo. In ti ljudje se še delajo zavedne Slovence!

— **Demon alkohol.** V četrtek, dne 4. t. m., se je vračal iz Domžal zvečer proti domu pijani Janez Osredkar vulgo Bašor, posestnik iz Doba. Ko je prišel do Majdičevega mlina v Viru, je v svoji pijanosti zašel v vodo, iz katere so ga drugi dan sosedje mrtvega potegnili. Zopet žrtev alkohola, ki ne zahteva na Kranjskem na leto samo 25 milijonov kron, v denarju, ampak tudi celo vrsto človeških življenj v najlepši dobi.

— **Železnica Idrija-Sv. Lucija.** Poroča se nam, da je konsorcij te železnice oddal izdelavo podrobnih načrtov tvrdki Stern & Hafferl na Dunaju. Ta tvrdka začne poljska dela dne 15. t. m. in bode oboje tvrdke nadzoroval sam inženir Hafferl. Obenem z načrti za to progo naročil je tudi konsorcij izgotoviti alternativni načrt za progo Vrhnika-Žirovska dolina-Hotedršica ali Godovič in bode imenovana tvrdka tudi ta dela nemudoma pričela.

— **Žrtev svojega poklica.** 64letni Gašper Sorč v kamnolomu v Nabrežini je prišel preblizu žagi, katere zobje so ga silno razmesarili po levi roki in nogi.

— **Prodiranje tujcev.** Tovarno za antimon zgradi neka nemška družba v Izlakah pri Zagorju. Trgovca Lambert Mally v Izlakah ji je že prodal svet zato. Tako nam Nemci prevzamejo vsako stvar, ker pri nas ne pride skoraj nihče na to, da bi se lotil kakšnega velikega podjetja.

— **Učiteljska zborovanja na Štajerskem.** V četrtek zboruje v Ljutomeru, v nedeljo pa v Laškem trgu ljutomersko, oziroma laskotško učiteljsko. V Ljutomeru prične zborovanje ob devetih, v Laškem trgu ob pol 11. dopoldne.

— **Kandidature na Štajerskem.** Naznanili smo že, da kandidirajo klerikali in socialisti v vseh sedmih slovenskih okrajih. Poleg teh 14 prijavljenih kandidatur imamo na Štajerskem še četrto neodvisnih kandidatov in sicer kandidirajo za volilni okraj Brežice-Sevnica-Laško Ferdinand Roš, kmetovalec v Hrastniku in župan trboveljski; za volilni okraj Celje-Vransko Fr. Roblek, kmetovalec v Žaleu; za volilni okraj Gornji Grad-Šoštanj-Slovenjgradec-Marenberk Vinko Ježovnik, kmetovalec v Velenju in načelnik šoštanjskega okrajnega odbora in za volilni okraj Maribor desni breg-Slov. Bistrica-Konjice Viktor Glaser, kmetovalec in lesotrzec na Smolniku pri Rušah. Narodna stranka ne postavi nobenih lastnih kandidatov ampak hoče le neodvisne kandidature po svoji moči podpirati.

— **Dr. Benkovič in polemika.** Proti brežiškemu odvetniku Benkoviču, ki je prišel ob svojem prihodu izključno narodne politiko, naperjeno samo proti tujcem, a ki je postal naenkrat pravi klerikalec, so zadnji čas letela raznovrstna očitanja. Tu intam je bil zraz preoster drugod se ga je krivo tolmačilo. Vsled takega prepira sta nastali tudi sledeči izjavi, ki ju priobčuje zadnji „Narodni List“: Izjava: Izjavljam, da nimam povoda g. dr. Kukovec obrekovanja dolžiti. Dr. Ivan Benkovič. Druga izjava: Z ozirom na predstoječo izjavo g. dr. Benkoviča izjavljam, da sem v sestavku „Narodnega Lista“ z dne 17. m. m. „Ker se mi to priporoča, nekoliko odgovarjam“ le splošno izrekel, da ne želim svojemu ubogemu narodu poslanca, ki je oseben nepoštenjak in na časti omadeževan, da pa s tem nisem hotel kazati na osebo g. dr. Benkoviča in da nisem baš g. dr. Benkoviča v mislih imel. Dr. V. Kukovec. — Po našem mnenju se je dalo vse to prihraniti, če je ostal dr. Benkovič i slej na tem stališču kakor prej.

— **Preobestnost tujcev med Slovenci.** Poštni uradnik v Ptuj, Grünis, je dejal 19. marca na ptujski pošti nekim slovenskim kmetom, ki so imeli tamkaj opraviti, „windische Schafe“ (slovenske ovce). To je vendar preveč! Upamo, da bodo tamkajšni Slovenci storili svojo dolžnost, to je, zahtevali odstranitev tega nemškega uradnika. Rekel bo morda kdo: „Eh, to je malenkost“. Mi pa trdimo, da to ni malenkost. Res je, da nam je drugače oseba tega uradnika brezpomembna — toda ta gospodič je zastopnik sistema, proti kateremu se moramo dosledno boriti! Našim ljudem pa moramo reči z „N. Slov. Štajerce“ sicer grenke, a resnične besede: „Sami ste si krivi, ako ravna uradniki z vami surovo in neprijazno, ker se ne pritožite takoj. Le z odločnostjo boste si izsilili spoštovanje, torej vsikdar hitro poročajte, mi bomo storili svojo dolžnost.“ — Gre se proti sistemu in zato moramo biti brezobzirni do skrajnosti.

— **Nesreče pri streljanju.** Na Velikonočno nedeljo se je pri streljanju ponesrečil 16letni Jurij Erlaš, viničarski sin iz Dravinjskega vrha pri Sv. Vidu nižje Ptuj. Nabijal je pred cerkvijo med pozno mašo svoj stari zarjaveli

samokres tako nerodno, da se mu je sprožil, in ker je bila cev slaba, a močno nabita, se je raznesla ter mu raztrgala desno roko, s katero je cev držal. Roka je bila grozno razmesarjena, enega prsta sploh ni več bilo, a oni so viseli le še na koži in kosti so ven štrlele. Takoj so se našli usmiljeni možje, ki so nesrečniku plačali voz, da se je lahko odpeljal v ptujsko bolnišnico. Siromak je za vse svoje življenje pohabljen. Navzoče fante je to jakó osupnilo in takoj je utihnilo pokanje. — Mehaniški učenec Hrastnik iz Maribora je hotel iz plinove cevi streljati; cev se je razpočila in fant je zgubil na desni roki srednja dva prsta. — 15letni fant Matevž Tement iz Orehovevasi pri Slivnici je dobil cel naboj nekega možnarja v desno nogo. — Viničarju Kopčiču od Sv. Martina pod Mariborom se je pri streljanju razpočila pištola v desni roki in mu jo hudo ranila. — Radi neprevidnega streljanja so pogorela vsa poslopja znanega vinskega trgovca Fischederja v Jeruzalemu pri Ormožu. Posestnik trpi veliko škodo. — Blizu Lučan je zažgal hlapec Fl. Trobas trdo nabit možnar; ta se je razpočil in kos železa je priletel nesrečnemu hlapcu ravno v srčno stran prsi. V dveh minutah je bil mrtev. — Pri streljanju sta se tudi ponesrečila 22letni delavec Fr. Stropnik iz Višnjevasi in 41letni tesar Anton Šturm iz Velike Pirešice. Oba so spravili v celjsko bolnišnico. Hudo ranjen je Fr. Stropnik na levi roki; morali mu jo bodo najbrže pri laktu odrezati. Huda kazen za lahkomišljenost! — Hudo nesrečo so imeli tudi v Št. Jurju ob Pesnici. Predpoldan se je pri streljanju razletel viničarju posestnika Strašila preveč nabasan možnar, ter je kos železa raztrgal nesrečnemu prsi tako hudo, da je na mestu obležal; zvečer pa je na cesti ustrelila neka stara ciganka svojega moža, ker jo je skregal, da cepi drva na največji praznik.

— **Pravila „Slovenskega trgovskega društva v Celju“** je ministrstvo notranjih zadev po dolgem času vendar potrdilo in se v kratkem skliče občni zbor.

— **Mlad samomorilec.** Ustrelil se je z revolverjem v treh 19letni trg. pomočnik Jože Fellner v Ptuj. Doktor Gregorec ga je obvezal in spravil v graško bolnišnico.

— **Ponarejeni bankovci v brežiškem okraju.** Ponarejeni bankovci po 20 kron krožijo o občini Artiče pri Brežicah. Njih barva je preveč rdeča, sicer so pa prav dobro izdelani.

— **Obešenec.** V Laporjih pri Slovenski Bistrici na Štajerskem se je obesil dne 30. marca v kozolecu posestnika Iskre sodnijsko zasledovani Miha Belšak. Zapustil je vdovo in dva otroka.

— **V Gaberjih pri Celju** je bil dosedaj železniški prehod brez čuvajnice. Kakor se poroča, je zdaj železnižno ministrstvo odločilo, da se postavi pri tem prehodu čuvajnica, ki bo telefonično zvezana s postajama Celje in Petrovče. Zatvornica se bode z roko odpirala. S tem je ugodeno dolgoletni zahtevi prebivalstva.

— **Slovenska zmaga v Glinjah.** Koroški Slovenci so pri teh občinskih volitvah, ki so se vršile v torek dne 2. t. m., zmagali v drugem in tretjem razredu, in sicer v drugem s 24 glasovi proti 9, v tretjem pa z 69 proti 64. Tako je ostala občina v kljub silnemu pritisku borovške nemškutarije v slovenskih rokah.

— **Neverjetna vest** nam je došla iz Celovca, da sta se namreč dva odlična člana slovenske družbe g. dr. Oblak in g. Krofta udeležila šulferajnskega plesa, dr. Oblak pa še posebej plesa podružnice nemškega planinskega društva „Karawankengau“. Neverjetna se nam vidi ta vest in beležimo jo, dasi nam je prišla od zanesljive strani, z vso rezervo.

— **Slovenci na Koroškem.** Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem je sklenilo na svojem zadnjem občnem zboru postaviti kandidate v sledečih okrajih: slovenski volilni okraj: Franc Grafenauer; velikovski volilni okraj: Florijan Ellersdorfer, župan grebinjski in celovška okolica: mnsgr. Valentin Podgorc. Kandidat v mestu Celovec še ni določen, a ga kmalu postavijo. — V treh drugih volilnih okrajih, kjer bivajo tudi Slovenci, so sklenili podpirati kandidature nemških klerikalcev. — Odbor se je izvolil dosedanji. Sklenila se je preureditev društva na prihodnjem občnem zboru. Preustrojitev tega društva je pač najnujnejša potreba.

— **V celovski vojašnici** se je pojavila otrpenju tilnika slična bolezen. Obol el je na njej neki pešec 7. pešpolka, katerega so takoj prepeljali v bolnišnico. Da bi se mogoče kaka taka bolezen ne pojavila pri drugem moštvu, so na Veliko nedeljo zdravniško razkužili sobo, v kateri se je oboleli prej nahajal. Nevarnosti pa menda ni nobene.

— **Za slovensko šolo** v Št. Jakobu na Koroškem, za katero ustanovitev ima največ zaslug ondodni župnik Matej Ražun, je nabranih dosedaj že 20.000 kron. V oklicu ki ga izdaja gospod Ražun čitamo med drugim: Zahvaljujoč se vsem dobrotnikom javljam, da je sedaj skupna vsota vseh darov 20.000 (dvajsetisoč) kron! Ker je tudi že zagotovljenih drugih 60.000 kron in je

zgradba šole razpisana za 93.102 kron (v kateri vsoti pa niso stroški za opravo), še vedno primanjkuje približno 20.000 kron. — Rojaki, sedaj ko vidite, da nam je z „Narodno šolo“ resnica in se bode ista gotovo otvorila v jeseni 1908 in ker ste žrtvovali že toliko, podpirajte nas še nadalje, da bomo pričeto delo mogli tudi izgotoviti!

— **Beljaški glavni davkar mrtvega.** Mrtvega so našli blizu Miklaučevega dvora na Spod. Koroškem upokojenega glavnega davkarja Al. Michnerja iz Beljaka. Ni še dognано, ali je postal žrtev hudodelstva ali pa je umrl naravne smrti.

— **Novice iz Trsta.** Dne 3. aprila t. l., torej v 24 urah, je bilo sprejetih v bolnišnico pri sv. Magdaleni 106 bolnikov. To je dozda najvišje število bolnikov v tako kratkem času. — Gospej Mariji Butar, stanujoči v ulici Belvedere, so tatovi pokradli dragocenosti v vrednosti 308 K. — Črne ošpice so se pojavile v družini prtljagarja južne železnice Forstnerja. Obolela je vsa družina. — Zastupila se je 20letna šivilja Ida Košut s karbolovo kislino, vendar so jo še rešili pri življenju. — Železniški čuvaj 47letni Josip Žele iz Trsta je na Reki padel na tla in izdihnil. Zadel ga je kap. — Škof Nagel je odpotoval v Rim k papežu, kakor se govori, zaradi Riemana in pa slovenskega bogoslužja.

— **Proti novemu deželnozb. volilnemu redu na Goriškem.** Občinski svet v Kobaridu je sprejel sledeči sklep: Občinsko starešinstvo trga Kobarid enoglasno protestira proti tako krivičnemu razširjenju volilne pravice, kakršna je bila z ozirom na dvetretjinsko večino slovenskega prebivalstva dežele sprejeta v letošnjem zasedanju dež. zbora. — Enak sklep je sprejel tudi obč. svet v Ajdovščini.

b) tuje.

* **Smrt sleparja Taxila.** Leo Taxil, katerega sleparstva so kratkočasila svoj čas ves svet, je umrl zdaj pozabljen v neki vasi pri Parizu v starosti 53 let. Leo Taxil je pričel svojo karjero s pisanjem raznih „opolzkih“ protiklerikalnih zgodb in romanov. Cerkev in vero je napadal s takim cinizmom, kakor dotlej še nihče v celi Franciji. Naslovi teh knjig zadostujejo, da si napravimo sliko njih vsebine: Groteske duhovniške suknje, Lov za gavrani, Svete neumnosti, Sveti pornografi, Vera in verniki, Kratkočasna biblija, Zapeljivec Leon XIII. in pet milijonov kanonikov, Priležnice papeža. Nesramnosti, ki jih je razvijal Taxil v teh spisih so bile tako brezmejne, da ga je izključila prostozidarska loža iz svoje srede. Tudi so se mu dokazala razna sleparstva. Kmalu nato se je Taxil javno spokoril in se vrnil nazaj v naročje cerkve. Sam papež mu je poslal svoj blagoslov. Poslal je ljubljenece raznih kardinalov, nadškofov in bogatih pobožnih žen. Kakor prej proti cerkvi, tako je divjal zdaj proti prostozidarjem. V knjigah „Popolno razkritje francoskih prostozidarjev“, „Izpovedi bivšega svobodomisleca“, „Prostozidarska Francija“ itd. je povsod slikal občevarje prostozidarjev s hudičem. Uspeh s temi razkritji v klerikalnih krogih je bil neizmeren. Taxil je služil kot sijajni dokaz, kaj počno vse „neverniki“. Da je napravil svoja razkritja, si je izmislil osebo neke mlade Diane, ki je pripovedovala, kako je prišel hudič Bitru med prostozidarje in igral v loži na glasovir. Vsi so se mu morali zapisati na poseben papir. Taxil je objavil tudi lastnoročni podpis tega hudiča. Po vseh cerkvah so molili za spreobrnitev takih grešnikov, v pariškem ženskem vzgajališču „Sacre-cour“ so obhajali celo tridnevno za spokoritev te pregrešne Diane. Kardinal Parochi je poslal Taxilu za ta razkritja specialni papežev blagoslov brzojavnim potom. Toda Taxil je napravil še nova razkritja: pokazal kosmati rep, ki ga je odrezal hudiču Bitru. Na Velikonočni pondeljek leta 1897. pa je v velikem pariškem zborovanju, ki ga je sam sklical, povedal brez ovinkov, da so bila vsa njegova razkritja gola sleparija in da je vlekel vse od papeža počenši, le za nos. Diane sploh nikjer ni. „Dvanajst let sem se vam smodil in zdaj se vračam nazaj k prostomiselnosti.“ Še pravočasno se je rešil Taxil, kajti razjarjena množica ga je hotela raztrgati. Zdaj je mož umrl — ravno deset let po svoji izjavi v tej seji, kjer je obljubil pokazati Diano, a je povedal vse kaj družega.

Gospodarstvo.

Konzorcij kranjske skupine I. splošnega uradniškega društva Avstro-Ogrske ima v soboto 13. t. m. ob 8. uri zvečer svoj redni in krajevni občni zbor. Konzorcij izkazuje čistega dobička 1591 K. Tekom leta 1906. se je sklenilo zavarovalnih pogodb za 38.600 K; 9 pogodb v zensku 19.400 K se je realiziralo. Konzorcij ima 140 članov s 30.014 K vplačanih deležev. Na posojilih ima konzorcij izposojenih 51.651 K. Želeti je, da se uradništvo z vsemi močmi oklene svoje zadruge. Močna zadruga bode v krepko oporo ter v gospodarsko okrepitev svojim članom. Vsako tako stremljenje podpiramo in iskreno pozdravljamo.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!